

hol8 (hantverk, industri)
A 228 (varv)

Delgivningskvitto

Följande delgivning sker enligt 3 kap 2 § lagen om kulturminnen m.m. enligt 3 kap 1 § lagen om byggnadsminnesförklaring även om det överklagas.

Om Föreningen Gamla Karlskrona
Borgmästaregatan 1
371 31 Karlskrona

Byggnadsminnesförklaring av Portalkran 14 på del av fastigheten Karlskrona 4:20, Karlskrona kommun

Beslut

Länstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950), Portalkran 14, "Franska kranen" samt tillhörande kranbana på del av fastigheten Karlskrona 4:20, Karlskrona kommun, för byggnadsminne. Avgränsningen av byggnadsminnet har markerats med röd prickad linje på bifogad karta, bilaga 2.

Föreskrifter

Länstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

1. Kranen får ej flyttas från kranbanan, rivras eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Kranen skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med lämpligt material och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
3. Bevarad fast inredning och maskineri får inte flyttas, rivras, byggas om eller på annat sätt förändras.
4. Kranbanan får inte rivras upp eller på annat sätt förändras.
5. Det område kring kranen som markerats med rött på den till ärendet hörande kartan, bilaga 2, får ej utan länstyrelsens tillstånd ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att kranens karaktär och utseende inte förvanskas.

Länstyrelsen lämnar på begäran råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll av kranen.

2006-03-17 beslut. Kunk
Wipac tm kth s BM-ryg. A. -/j/h

Enligt 3 kap 21 § lagen om kulturminnen m.m. gäller beslutet om byggnadsminnesförklaring även om det överklagas.

Om fråga uppkommer att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd ske hos länsstyrelsen, som enligt 3 kap 14 § lagen om kulturminnen m.m. får lämna tillstånd till ändringen om särskilda skäl finns.

Redogörelse för ärendet m.m.

Fråga om att förklara Portalkran 14 samt tillhörande kranbana och kajområde på del av fastigheten Karlskrona 4:20 i Karlskrona för byggnadsminne väcktes av Föreningen Gamla Karlskrona den 3 december 1999.

Samråd har skett med Riksantikvarieämbetet och Blekinge museum.

Riksantikvarieämbetet, liksom Blekinge museum och Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun har tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

Kockums AB, Sydkustens marinbas samt Föreningen Gamla Carskrona, har beretts tillfälle att yttra sig och svar har inkommit från Kockums AB och Sydkustens marinbas.

Motivering

Karlskronavarvet

Varvsverksamheten är intimt förknippad med staden Karlskronas historia. Flottan var den svenska stormaktens främsta redskap för att kontrollera alla sina områden runt Östersjön, däribland de nyligen erövrade landskapen Skåne och Blekinge. I Blekinges östra skärgård fann man ett gott läge för en hamn som skulle vara isfri större delen av året, till skillnad från Stockholm. Vid denna hamn grundades staden Karlskrona 1680, i ett centralt läge i det dåvarande svenska riket.

Redan från början planerades anläggningen som en sammanhängande helhet med en civil stad, befästningar samt örlogshamn med tillhörande varvsverksamhet. Karlskronavarvet blev snart en av rikets största arbetsplatser och ett centrum för tekniskt nyskapande. Västra delen av varvsområdet ägs idag av Kockums AB. Området används alltjämt för nybyggnation, reparation och underhåll av fartyg, och är klassat som industriområde. Anläggningar från alla epoker i varvets mer än 300-åriga historia finns bevarade i området.

Portalkran 14

Portalkran 14, maskinnummer 9214, även kallad "Franska kranen", "Blå kranen" eller "Hundratonnaren" är en representant för Karlskronavarvets utveckling under 1900-talet. År 1959 började den franska firmen Applevage montera upp kranen i västra varvsområdet som ersättning för en äldre kran. Monteringen sysselsatte 12-15 franska montörer och lika många svenska. Kranen togs i drift den 5 augusti 1960; dess uppgift

var att utrusta fartyg och bistå med tunga lyft, en mycket viktig funktion i varvets verksamhet.

Kranen väger 670 ton och löper på sammanlagt 28 hjul med en högsta hastighet av 50 m/min. Lyftkapaciteten är 100 ton, största lyfthöjd över kajplan är 50 m och kranens maxhöjd över kajplanet är 78 m. Motvikten på vipparmen är 110 ton. Förarhytten sitter på 28 meters höjd. En 360 meter lång tillhörande kranbana löper längs kajkanten. Banans spårvidd är 10,5 meter. Kranen är bevarad i sitt ursprungliga skick och sammanhang, i en fortfarande pågående verksamhet.

Den sena industrialismens kulturarv håller på att försvinna och Portalkran 14 är sannolikt den sista verkligt stora kranen som finns i en så komplett miljö som Karlskronavarvet. Helheten i den välbevarade varvsmiljön är en avgörande faktor för varvets kulturhistoriska värde. Portalkran 14 är en del av det funktionella sambandet i varvsmiljön och världsarvet.

Portalkran 14 är en representant för kulmen på en teknisk utveckling när det gäller stora utrustningskranar för varvsindustrin. Tillsammans med andra kranar på området visar den en kontinuitet i den teknikhistoriska utvecklingen och kan ge en bred och pedagogisk bild av de tekniska framstegen.

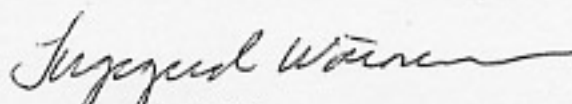
Kranen är en symbol för några av Sveriges, och Karlskronas, historiskt viktiga näringsgrenar; tung tillverkningsindustri samt in- och utrikes sjöfart. Kranen är en viktig komponent i stadsbilden, som ett landmärke i staden från såväl land som hav, som ett monument över människors arbete och vardag samt den verksamhet som varit starkt bidragande till stadens utveckling.

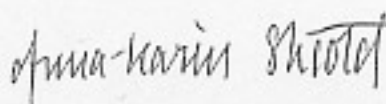
Sammantaget är Portalkran 14 således synnerligen märklig och uppfyller därför genom sitt kulturhistoriska värde, enligt länsstyrelsens mening, förutsättningarna för att förklaras som byggnadsminne.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Blekinge län. Se bilaga 1.

I detta ärende har landshövding Ingegerd Wärnersson varit beslutande. Länsassessor Bengt Johansson, länsarkitekt Kristina Stark, länsantikvarie Leifh Stenholm och bebyggelseantikvarie Anette Johansson har deltagit och bebyggelseantikvarie Anna-Karin Skiöld har varit föredragande.

Ingegerd Wärnersson

Anna-Karin Skiöld

Bilagor

Bilaga 1. Hur man överklagar

Bilaga 2. Utdrag ur ekonomisk karta. Byggnadsminnets avgränsning.

Kopia samt bilaga 1 och 2 med delgivningskvitto till:

Riksantikvarieämbetet
VD Kockums AB, 371 82 Karlskrona

Kopia samt bilaga 2 till:

Blekinge museum
Adm. service/press
Akten
Marinbasen
Centraldiariet
BM-register
Kartarkivet
Länsantikvarien

Kopia med laga kraft till:

Lantmäterimyndigheten i Blekinge län
Riksantikvarieämbetet
Karlskrona kommun, miljö- och byggnadsnämnden

Byggnadsminnets avgränsning, utdrag ur ekonomisk karta 035 57 (3F 5h) Karlskrona.

Postadress

SE-371 86 KARLSKRONA

Doknamn: 432-5976-1999 2_Förslag till beslut, Bilaga 2 avgränsning

Besöksadress

Ronnebygatan 22

Telefon

0455-870 00

Telefax

0455-875 45

Postgiro

3 51 80-9